

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 58 - 95, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT. 24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89
E-mail: sekretariat@cbos.pl

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

BS/206/2002

POZIOM POPARCIA DLA INTEGRACJI Z UNIĄ EUROPEJSKĄ PRZED SZCZYTEM W KOPENHADZE

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, GRUDZIEŃ 2002

Dobiegają końca negocjacje akcesyjne, zatem nic dziwnego, że ostatni miesiąc był szczególnie gorący, jeśli chodzi o wydarzenia dotyczące integracji. Z jednej strony poszukiwano rozwiązań negocjacyjnych możliwie najbardziej zadowalających obie strony - Polskę i inne kraje kandydujące oraz państwa Piętnastki. Dania przewodząca w tym półroczu Unii Europejskiej przedstawiła nową, korzystniejszą dla krajów kandydujących, propozycję dotyczącą finansowych warunków członkostwa. Moment rozszerzenia Unii przesunięto na 1 maja 2004 roku, co pozwoli na zmniejszenie składki nowych państw do budżetu Unii w pierwszym roku członkostwa. Z drugiej strony zintensyfikowały się wewnętrzne polityczne dyskusje wokół integracji i proponowanych warunków członkostwa. Zasadność przystąpienia do Unii na proponowanych warunkach kwestionowali politycy PiS i PSL, generalnie zaliczający się do zwolenników integracji. Jednoznacznie za zjednoczeniem z UE opowiedziały się SLD i PO. Wydarzenia ostatniego miesiąca, choć znalazły odbicie w deklaracjach Polaków dotyczących ich zachowania w referendum akcesyjnym, nie spowodowały w nich zasadniczych zmian.

W grudniu¹ udział w referendum w sprawie przystąpienia naszego kraju do Unii Europejskiej zapowiada 69% Polaków, o 3 punkty mniej niż przed miesiącem. Pewnych swego uczestnictwa w głosowaniu jest 58% ogółu społeczeństwa.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (151) przeprowadzono w dniach od 29 listopada do 2 grudnia 2002 roku na liczącej 986 osób reprezentatywnej próbie losowo-adresowej dorosłych mieszkańców Polski.

Tabela 1

Gdyby w najbliższą niedzielę odbywało się referendum w sprawie przystąpienia Polski do Unii Europejskiej, to czy wziął(ęła)by Pan(i) w nim udział?	Deklaracje respondentów według terminów badań									
	2002									
	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
	w procentach									
Na pewno wziął(ęła)bym w nim udział	51	60	60	58	61	57	59	57	61	58
Raczej wziął(ęła)bym w nim udział	15	14	12	14	12	11	13	15	11	11
Jeszcze nie wiem, czy wziął(ęła)bym w nim udział, trudno powiedzieć	14	14	14	14	12	14	13	14	12	12
Raczej nie wziął(ęła)bym w nim udziału	7	5	5	4	5	5	4	5	6	6
Na pewno nie wziął(ęła)bym w nim udziału	13	7	9	11	10	12	11	9	10	13

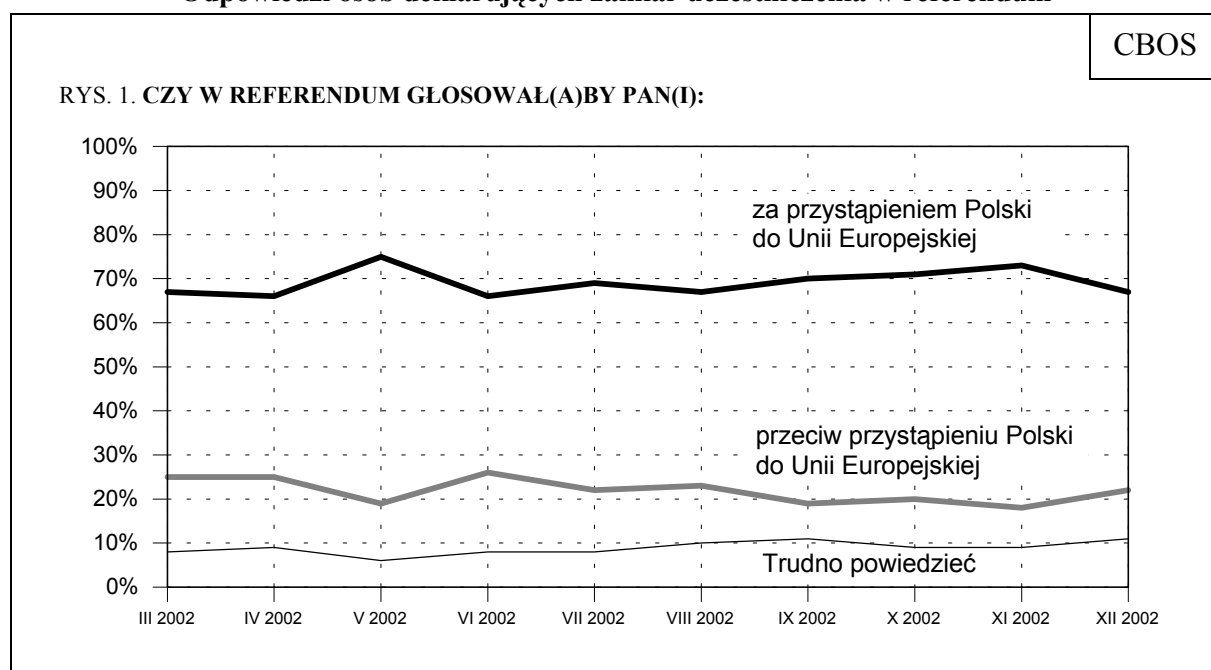
Zainteresowanie udziałem w referendum akcesyjnym wiąże się przede wszystkim z wykształceniem. Im respondenci są lepiej wykształceni, tym częściej deklarują chęć uczestniczenia w głosowaniu. Do urn zamierza pójść 56% badanych z wykształceniem podstawowym, 63% - z zasadniczym zawodowym, 78% - ze średnim oraz 89% mających wyższe wykształcenie. Wśród grup społeczno-zawodowych udział w referendum najliczniej planują: kadra kierownicza i inteligencja oraz pracujący na własny rachunek, a wśród biernych zawodowo - uczniowie i studenci. Stosunkowo częstymi deklaracjami uczestnictwa w referendum wyróżniają się mieszkańcy największych miast (do urn wybiera się 77% z nich). Podobnie jak w innych głosowaniach uczestnictwo w referendum w sprawie przystąpienia Polski do Unii Europejskiej częściej zapowiadają mężczyźni (75%) niż kobiety (63%).

W grudniu zmniejszył się poziom społecznego poparcia dla integracji. Za wejściem do struktur europejskich chce opowiedzieć się 67% Polaków zainteresowanych udziałem w referendum akcesyjnym (o 6 punktów mniej niż listopadzie), natomiast 22% (o 4 punkty więcej niż miesiąc temu) deklaruje, że będzie głosować przeciw integracji.

Tabela 2

Czy w referendum głosował(a)by Pan(i):	Odpowiedzi osób deklarujących zamiar uczestniczenia w referendum według terminów badań									
	2002									
	III (N=702)	IV (N=777)	V (N=750)	VI (N=764)	VII (N=751)	VIII (N=659)	IX (N=897)	X (N=890)	XI (N=751)	XII (N=679)
	w procentach									
- za przystąpieniem Polski do UE	67	66	75	66	69	67	70	71	73	67
- przeciw przystąpieniu Polski do UE	25	25	19	26	22	23	19	20	18	22
Trudno powiedzieć	8	9	6	8	8	10	11	9	9	11

Odpowiedzi osób deklarujących zamiar uczestniczenia w referendum

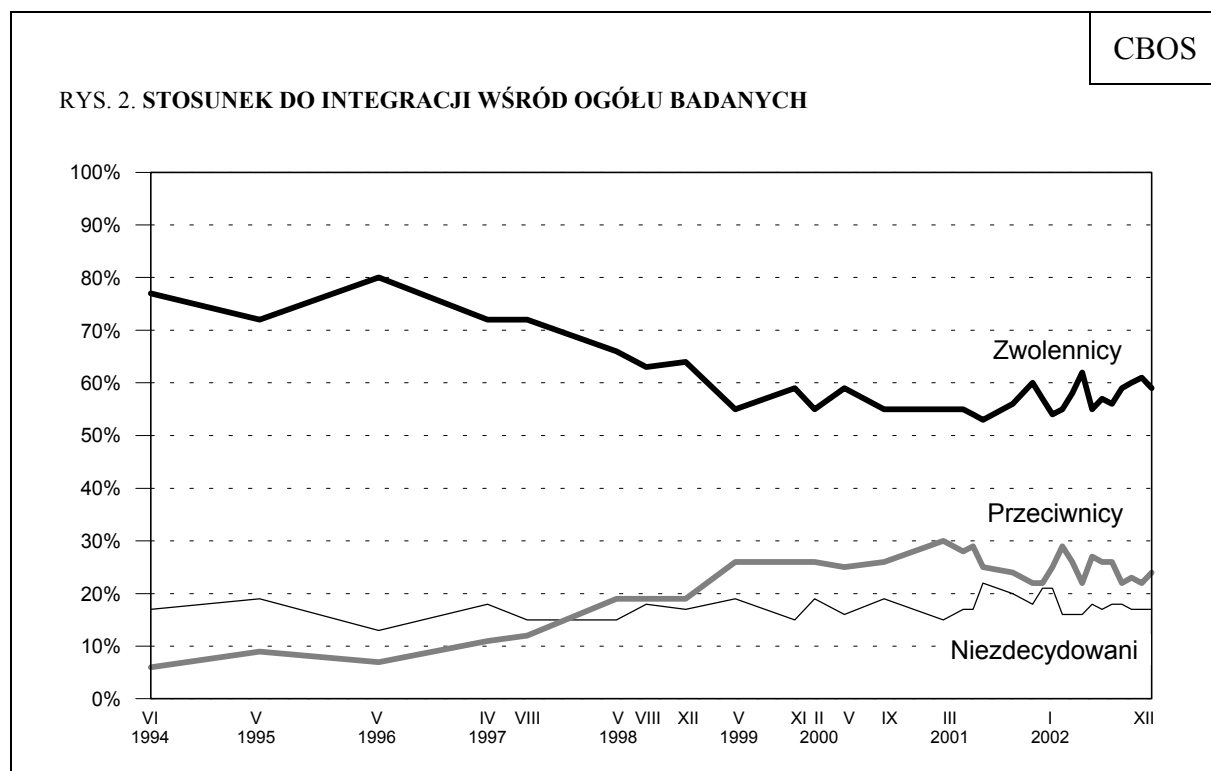
O stosunek do integracji zapytaliśmy również osoby niewyrażające zainteresowania udziałem w referendum oraz te, które jeszcze nie wiedzą, czy pójdą głosować. Najwięcej respondentów z tej grupy (38%) deklaruje, że gdyby jednak wzięli udział w plebiscycie, oddaliby głos za przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej. Wśród pozostałych ci, którzy nie mają jednoznacznej opinii na temat integracji (33%), przeważają nad jej przeciwnikami (28%). W porównaniu z sondażem listopadowym (a także z wcześniejszymi) wśród osób niezamierzających głosować jest obecnie stosunkowo więcej osób przychylnych integracji. Stąd spadek poparcia dla członkostwa Polski w Unii Europejskiej w całym społeczeństwie

jest niższy niż wśród potencjalnych uczestników referendum akcesyjnego. Obecnie do zwolenników integracji zalicza się 59% ogółu respondentów (o 2 punkty mniej niż w listopadzie), niezależnie od tego, czy zamierzają oni wziąć udział w głosowaniu czy też nie, a 24% (o 2 punkty więcej niż przed miesiącem) jest jej przeciwnych.

Tabela 3

Stosunek do integracji wśród ogółu badanych	Wskazania według terminów badań														
	2002			2002											
	VII	X	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
	w procentach														
Zwolennicy	53	56	60	57	54	55	58	62	55	57	56	59	60	61	59
Przeciwnicy	25	24	22	22	25	29	26	22	27	26	26	22	23	22	24
Niezdecydowani	22	20	18	21	21	16	16	16	18	17	18	18	17	17	17

Do grudnia 2001 wszystkim badanym zadawano pytanie: „Gdyby obecnie odbywało się referendum w sprawie przystąpienia Polski do Unii Europejskiej, to czy głosował(a)by Pan(i) za przystąpieniem Polski do UE czy przeciw?”

Poparcie dla członkostwa Polski w Unii Europejskiej jest tym częstsze, im wyższe wykształcenie ankietowanych. Do zwolenników integracji zalicza się mniej więcej co drugi Polak z wykształceniem podstawowym (50%) i zasadniczym zawodowym (52%), prawie dwie trzecie (65%) z wykształceniem średnim i ponad trzy czwarte (77%) - z wyższym. Cieszy się ona dużym poparciem wśród respondentów o stosunkowo wysokich dochodach - powyżej 800 zł *per capita* w rodzinie (73%) oraz wśród osób zadowolonych z własnej sytuacji materialnej (70%). Ponadto aprobata przystąpienia Polski do Unii Europejskiej jest większa w miastach, szczególnie dużych (gdzie sięga 75%) niż na wsi (50%). Najbardziej sceptyczni wobec integracji pozostają rolnicy, wśród których jest więcej jej przeciwników (48%) niż zwolenników (31%).

Na stosunek do integracji wpływa także wiek. Im badani są starsi, tym rzadziej aprobują proeuropejskie starania Polski. Członkostwo naszego kraju w Unii Europejskiej popiera mniej niż połowa (44%) osób powyżej 64 roku życia i prawie trzy czwarte (72%) ludzi młodych - do 24 lat. Szczególnie wielu zwolenników integracji (78%) jest wśród uczniów i studentów.

Na stosunek do integracji Polski z Unią Europejską wpływają sympatie polityczne i partyjne badanych - zyskuje ona większe poparcie wśród osób o orientacji lewicowej (72%) niż wśród deklarujących poglądy prawicowe (64%), centrowe (61%) oraz indyferentnych politycznie (40%). W elektoratach partyjnych za zjednoczeniem z Unią najsilniej opowiadają się sympatycy PO. Popiera je także większość potencjalnych wyborców SLD, a także PiS i PSL. W elektoracie Samoobrony grupy zwolenników i przeciwników członkostwa Polski w Unii Europejskiej są równoliczne, natomiast wśród sympatyków LPR przeważa sprzeciw.

Tabela 4

Potencjalne elektoraty partii i ugrupowań politycznych	Stosunek do integracji		
	zwolennicy	przeciwnicy	niezdecydowani
	w procentach		
PO	89	6	5
SLD	73	14	13
PiS	64	25	10
PSL	59	26	15
Samoobrona	45	45	10
LPR	33	46	21

Wydarzenia ostatniego miesiąca nie doprowadziły do zasadniczej zmiany stosunku społeczeństwa do członkostwa Polski w Unii Europejskiej, niemniej jednak sygnalizują, w jakim kierunku mogą w przyszłości zmienić się społeczne postawy wobec tej kwestii. Jak można wnioskować z analiz deklaracji dotyczących uczestnictwa i głosowania w referendum akcesyjnym, część zwolenników integracji, która przed miesiącem miała zamiar wziąć udział w referendum, obecnie skłonna jest raczej pozostać w domu. Obserwowany w grudniu spadek poparcia dla integracji wśród potencjalnych uczestników referendum jest zatem w większym stopniu związany ze wzrostem liczby osób odmawiających w nim udziału niż z wyraźnym nasileniem się w społeczeństwie postaw antyunijnych. Ewentualny wzrost sceptycyzmu wobec integracji może się więc wyrażać w bardziej łagodnej formie - nieuczestniczeniu w referendum niż w formie ostrej - głosowaniu przeciw przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej.

Opracowała
Beata ROGUSKA

A N E K S

Tabela 1. Gdyby w najbliższą niedzielę odbywało się referendum w sprawie przystąpienia Polski do Unii Europejskiej, to czy wziął(ę)by Pan(i) w nim udział? 1 - Wziął(ę)bym w nim udział; 2 - Jeszcze nie wiem, czy wziął(ę)bym w nim udział; 3 - Nie wziął(ę)bym w nim udziału (%)

	1	2	3	Liczba osób
Ogółem	69	12	19	986
Płeć				
Mężczyźni	75	9	15	471
Kobiety	63	14	23	515
Wiek				
18-24 lat	72	11	17	152
25-34	71	11	18	178
35-44	70	12	18	198
45-54	71	12	17	185
55-64	72	12	16	112
65 lat i więcej	56	14	30	161
Miejsce zamieszkania				
Wies	67	12	21	362
Miasto do 20 tys.	67	12	21	147
20-100 tys.	66	13	20	180
101-500 tys.	71	13	17	184
501 tys. i więcej mieszk.	77	8	15	113
Wykształcenie				
Podstawowe	56	14	31	276
Zasadnicze zawodowe	63	16	22	250
Średnie	78	10	13	364
Wyższe	89	5	6	96
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	86	8	6	67
Prac.umysł.hiż.szczebła	78	13	9	77
Pracownicy fiz.-umysł.	61	17	22	91
Robotnicy wykwalifikowani	65	11	24	78
Robotnicy niewykwalifik.	42	13	44	26
Rolnicy	76	12	12	49
Pracujący na własny rach.	80	11	9	53
Bierni zawodowo				
Renciści	57	16	27	104
Emeryci	62	11	27	193
Uczniowie i studenci	80	8	12	78
Bezrobotni	73	12	14	126
Gospodynie domowe i inni	66	7	27	44
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	72	13	15	140
społce właścicieli	70	8	22	64
prywatnych i państwa	71	12	16	194
sekt. pryw. poza rolnict.	65	12	23	89
prywatnym gosp. rolnym				
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	64	12	25	138
300-399	76	6	18	85
400-599	59	15	25	183
600-800	65	17	18	145
Powyżej 800 zł	85	6	9	139
Ocena własnych war. mater.				
Złe	59	16	25	313
Średnie	71	11	18	433
Dobre	78	8	14	240
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	59	19	22	72
Raz w tygodniu	70	13	18	508
1-2 razy w miesiącu	70	12	18	112
Kilka razy w roku	73	10	17	197
W ogóle nie uczestniczy	62	8	30	97
Poglądy polityczne				
Lewica	79	8	12	237
Centrum	72	11	17	297
Prawica	80	10	10	178
Trudno powiedzieć	49	17	33	273

Tabela 2. Czy w referendum głosował(a)by Pan(i):

(%)

	za przystąpieniem Polski do UE	przeciw przystąpieniu Polski do UE	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	67	22	10	679
Płeć				
Mezczyźni	70	22	8	354
Kobiety	64	23	12	325
Wiek				
18-24 lat	81	13	6	110
25-34	64	25	10	127
35-44	72	24	4	139
45-54	68	18	14	132
55-64	54	34	11	81
65 lat i więcej	58	25	17	90
Miejsce zamieszkania				
Wies	57	30	12	243
Miasto do 20 tys.	67	24	9	99
20-100 tys.	68	22	10	120
101-500 tys.	78	12	10	130
501 tys.i więcej mieszk.	80	16	4	87
Wykształcenie				
Podstawowe	63	24	14	154
Zasadnicze zawodowe	57	31	12	156
Średnie	72	21	7	283
Wyższe	81	8	11	85
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	79	8	13	58
Prac.umysł.niż.szczebla	68	21	10	60
Pracownicy fiz.-umysł.	75	23	2	55
Robotnicy wykwalifikowani	66	24	9	50
Robotnicy niewykwalifik.	52	40	8	11
Rolnicy	35	48	17	37
Pracujący na własny rach.	85	10	5	42
Bierni zawodowo				
Renciści	54	36	10	59
Emeryci	62	21	17	120
Uczniowie i studenci	86	9	5	63
Bezrobotni	67	23	10	92
Gospodynie domowe i inni	61	37	3	29
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	74	20	6	101
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	70	13	17	44
sekt. prywat. poza rolnict.	76	18	6	138
prywatnym gosp. rolnym	41	47	12	58
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	65	28	7	88
300-399	67	23	10	65
400-599	68	22	10	109
600-800	60	32	8	94
Powyżej 800 zł	78	16	6	117
Ocena własnych war. mater.				
Złe	58	31	10	184
Średnie	67	21	12	306
Dobre	77	17	7	188
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	47	35	19	43
Raz w tygodniu	67	23	10	354
1-2 razy w miesiącu	62	25	13	79
Kilka razy w roku	72	19	9	143
W ogóle nie uczestniczy	82	14	4	60
Poglądy polityczne				
Lewica	73	17	10	189
Centrum	68	22	10	212
Prawica	72	22	6	143
Trudno powiedzieć	54	31	15	135

Tabela 3. Stosunek do integracji wśród ogółu badanych

(%)

	Zwolennicy	Przeciwnicy	Niezdecydowani	Liczba osób
Ogółem	59	24	17	983
Płeć				
Mężczyźni	64	24	12	468
Kobiety	54	25	22	515
Wiek				
18-24 lat	72	17	11	152
25-34	62	25	13	178
35-44	61	27	12	198
45-54	59	21	19	185
55-64	49	34	17	109
65 lat i więcej	44	24	32	161
Miejsce zamieszkania				
Wies	50	31	19	362
Miasto do 20 tys.	59	23	17	144
20-100 tys.	56	24	20	180
101-500 tys.	67	17	16	184
501 tys.i więcej mieszk.	75	16	9	113
Wykształcenie				
Podstawowe	50	24	26	274
Zasadnicze zawodowe	52	31	16	250
Średnie	65	23	12	364
Wyższe	77	10	13	96
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	77	10	13	67
Prac.umysł.niz.szczebla	59	21	19	77
Pracownicy fiz.-umysł.	64	22	14	91
Robotnicy wykwalifikowani	61	27	13	78
Robotnicy niewykwalifik.	55	30	15	26
Rolnicy	31	48	21	49
Pracujący na własny rach.	81	12	7	53
Bierni zawodowo				
Renciści	43	38	19	101
Emeryci	51	22	27	193
Uczniowie i studenci	78	13	9	78
Bezrobotni	59	26	15	126
Gospodynie domowe i inni	51	30	19	44
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	67	21	12	140
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	65	19	16	64
sekt. pryw. poza rolnict.	67	19	14	194
prywatnym gosp. rolnym	38	40	22	89
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	53	35	11	138
300-399	59	25	16	85
400-599	59	24	17	180
600-800	56	29	15	145
Powyżej 800 zł	73	18	9	139
Ocena własnych war. mater.				
Złe	50	32	18	313
Średnie	59	21	20	430
Dobre	70	19	11	240
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	38	31	32	69
Raz w tygodniu	58	26	16	508
1-2 razy w miesiącu	53	24	23	112
Kilka razy w roku	66	20	14	197
W ogóle nie uczestniczy	67	21	12	97
Poglądy polityczne				
Lewica	72	17	11	237
Centrum	61	24	14	297
Prawica	64	27	10	178
Trudno powiedzieć	40	29	31	271